

Sygn. akt II Ca 1045/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Beata Piwko (spr.)**

Sędziowie: **SSO Cezary Klepacz**

SSO Magdalena Bajor-Nadolska

Protokolant: st. prot. sąd. Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2015 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Kielcach

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 30 kwietnia 2014 r., sygn. VIII C 2092/12

oddala apelację i zasądza od M. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 1045/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem częściowym z dnia 30 kwietnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Kielcach oddalił powództwo M. P., którym domagała się zasądzenia od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwoty 3406, 82 zł tytułem zadośćuczynienia.

Sąd Rejonowy ustalił, że M. P. (poprzednio B.) była zatrudniona na podstawie umowy o pracę od 10 maja 2009 r. do 7 grudnia 2009 r. przez M. B., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) Usługi (...).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15 kwietnia 2010 r. wydał decyzję nr (...)(...) , w której ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. P. z tytułu zatrudnienia u płatnika (...) za miesiąc czerwiec i lipiec 2009 r.

W dniu 25 maja 2010 r. zapadł wyrok zaoczny w sprawie IV P 176/10 ustalający wysokość wynagrodzenia powódki za miesiąc maj. M. P. w dniu 6 lipca 2010 r. zakwestionowała decyzję z dnia 15 kwietnia 2010 r. domagając się jej uchylenia.

Decyzją z dnia 28 lipca 2010 r. ZUS odmówił wznowienia postępowania dotyczącego decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. i ta decyzja została utrzymana w mocy kolejną decyzją z dnia 22 września 2010 roku.

W dniu 10 sierpnia 2010 r. zapadł wyrok zaoczny w sprawie IV P385/10 zasądający na rzecz powódki tytułem zapłaty za diety kwotę 1.706,88 zł za okres od dnia 10 maja 2009 r. dnia 8 czerwca 2009 r.

W dniu 17 lutego 2011 r. M. P. złożyła skargę do Prezesa ZUS wnosząc o wznowienie postępowania i uchylenie decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 roku. Decyzją z dnia 23 marca 2011 roku ZUS odmówił wznowienia postępowania. W wyniku odwołania się powódki od tej decyzji 11 kwietnia 2011 r. i powołania się przez nią na nowe okoliczności faktyczne i prawne postanowieniem z dnia 26 maja 2011 r. zostało wznowione postępowanie administracyjne w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne z tytułu zatrudnienia powódki u płatnika (...). W dniu 21 czerwca 2011 r. została wydana kolejna decyzja odmawiająca wznowienia postępowania w sprawie uchylenia ostatecznej decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r.

Decyzją z dnia 19 sierpnia 2011 r. stwierdzono z urzędu nieważność decyzji z dnia 21 czerwca 2011 roku. W dniu 19 października 2011 roku ZUS Oddział w K. wydał decyzję nr (...), w której uchylił w całości decyzję z dnia 15 kwietnia 2010 roku i ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne M. P. za miesiąc czerwiec 2009 r. i listopad 2010 r. W swoich ustaleniach poza dowodami, do których odwołano się w decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r., organ opierał się także na wyroku w sprawie IV P 176/10 z dnia 25 maja 2010 r. oraz wyroku w sprawie IVP 385/10 z dnia 10 sierpnia 2010 r., historii rachunku bankowego M. P. w Euro Banku za listopad 2010 roku. M. P. odwołała się od tej decyzji.

W zakresie dotyczącym podstawy wymiaru składek za czerwiec 2009 r. odwołanie zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 6 grudnia 2012 r.

M. P. uległa wypadkowi przy pracy w dniu 7 czerwca 2009 roku, doznała urazu barku podczas przenoszenia podopiecznej i przebywała na zwolnieniu lekarskim. Leczyła się neurologicznie, skarży się na poczucie wyczerpania psychicznego od czasu gdy wydana została decyzja ZUS z dnia 15 kwietnia 2010 roku. Cierpi na silne bóle głowy, jest rozdrażniona i nerwowa.

W tych okolicznościach faktycznych Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne na podstawie art.417 k.c. w zw. z art.417¹§ 2i 3 k.p.c. Sąd wskazał, że przyczyną uchylenia decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. nie była jej niezgodność z prawem, ale nowe istotne dla sprawy okoliczności i dowody, które nie były znane organowi w dacie wydania decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. w postaci orzeczeń zapadłych w sprawach IV P 385/ 10, IV P 176/10 dotyczących ustalenia wysokości wynagrodzenia powódki i zapłaty za diety, jak również wpłat dokonywanych przez pracodawcę na jej rzecz w listopadzie 2010 r. W ocenie tego Sądu decyzja z dnia 19 października 2011 roku, mimo że uchyła decyzję z dnia 15 kwietnia 2011r, nie może stanowić dowodu na to, że we właściwym postępowaniu doszło do stwierdzenia niezgodności z prawem decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. Tym samym brak podstaw do przyjęcia, że pozwany odpowiada za jakąkolwiek szkodę z tego tytułu.

Z kolei odnośnie decyzji z dnia 21 czerwca 2011 r. odmawiającej wznowienia postępowania, której nieważność stwierdzono na podstawie art. 151 pkt. 2 k.p.a. brak jest zdaniem Sądu powstania szkody z tego tytułu. W chwili gdy wydano niezgodną z prawem decyzję z dnia 21 czerwca 2011 r. postępowanie lustracyjne dotyczące podstawy wymiaru składek powódki było już wznowione postanowieniem z dnia 26 maja 2011 r. i powódkę informowano, że zostanie wydana nowa decyzja. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, aby z decyzji z dnia 21 czerwca 2011 r. odmawiającej wznowienia postępowania, które wówczas było wznowione, mogła dla M. P. wynikać szkoda, w szczególności w postaci uszczerbku na zdrowiu czy rozstroju zdrowia. W ocenie tego Sądu nie ma podstaw do twierdzenia, że rozstrój zdrowia

był konsekwencją wydania tej decyzji, gdyż sama powódka wielokrotnie podnosiła, że jej złe samopoczucie datuje się od czasu wydania decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art.102 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w części oddalającej powództwo. Zarzuciła:

I. naruszenie prawa materialnego :

1) art.417 §1 k.c. w zw. z art.77 ust. 1 i art. 7 Konstytucji RP w zw. z art. 361 §1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 §1 k.c. poprzez ich niezastosowanie do stanu faktycznego i niezasądzenie na rzecz powódki odszkodowania za szkodę niematerialną z tytułu wydania wadliwej nieostatecznej decyzji administracyjnej z dnia 21 czerwca 2011 r. odmawiającej wznowienia postępowania administracyjnego w sprawie uchylenia decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r., poprzez nieustalenie odpowiedzialności pozwanego w związku ze wskazanymi przepisami za niezgodne z prawem działania i zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, polegające na rażącym naruszeniu przepisów postępowania administracyjnego : art.151 k.p.c., art.107 §1, art. 3 k.p.a., art.7 k.p.a., art.8 k.p.a., art.9 k.p.c. w sposób godzący w interesy ubezpieczonych, w tym pozwanej,

2) art. 5 k.c. poprzez naruszenie zasad współzycia społecznego w zw. z art. 417 k.c. , art.77 ust.1 Konstytucji RP, art.455 k.c., art.361 §1 i 2 k.c. poprzez nieustalenie odpowiedzialności pozwanego za niezgodne z prawem działania i zaniechania i rażące naruszenia przepisów k.p.a.,

3) art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Obywatela w zw. z art.45 ust.1, art.77 ust. 1 i art.7 Konstytucji RP poprzez przyzwoleń społeczne Sądu na naruszenie przez ZUS przepisów k.p.a. i tego by skutki tego były przerzucone na ubezpieczonych , w tym pozwaną, godząc w jej słuszny interes zmierzający do wznowienia postępowania,

4) art.417 ¹§ 2 i 3 k.c. w zw. z art.417 k.c. poprzez nieprawidłowe ich zastosowanie do sytuacji faktycznej, bowiem w sprawie winien mieć zastosowanie art. 417 k.c., skoro powódka domagała się zadośćuczynienia na skutek wydania nieostatecznej decyzji z dnia 21 czerwca 2011 r.

II. naruszenie przepisów prawa procesowego t.j. art.233 k.p.c. poprzez wybiórczą ocenę materiału dowodowego, nierozważenia całego materiału dowodowego i błędne ustalenie, że złe samopoczucie powódki datuje się od dnia 15 kwietnia 2010 r., poprzez pominięcie, że wadliwa decyzja ZUS-u z dnia 21 czerwca 2011 r. jest ciągłą sekwencją wcześniejszych decyzji, w tym decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. jest z nią powiązana.

W oparciu o powyższe zarzuty wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 3496,82 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1 września 2012 r. do dnia zapłaty oraz o nieobciążanie jej kosztami procesu na podstawie 102 k.p.c., ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy o ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego są prawidłowe i Sąd Okręgowy przyjmuje jej za własne. Zostały oparte przede wszystkim na dowodach z dokumentów urzędowych (decyzje administracyjne, orzeczenia sądu), których ocena wbrew zarzutowi skarżącej nie naruszała art. 233 § 1 k.p.c. Prawidłowe postawienie zarzutu obraży art.233 k.p.c. wymaga wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym skarżący upatruje wadliwą jego ocenę. Skarżąca zarzucając wybiórczą, nie wszechstronną ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów nawet nie wskazała na dowody, które jej zdaniem zostały pominięte przez Sąd Rejonowy, bądź których ocena

została dokonana z naruszeniem wymogów określonych w art.233 k.p.c. Z kolei podważając prawidłowość ustaleń faktycznych w sprawie istocie kwestionowała ocenę prawną Sądu Rejonowego odnośnie braku istnienia związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji administracyjnej z dnia 21 czerwca 2011 r. odmawiającej wznowienia postępowania, a szkodą niemajątkową w postaci doznanej przez nią krzywdy. Wbrew zarzutowi skarżącej Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że złe samopoczucie powódki datowało się już od czasu wydania decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. Ustalenie to znajduje oparcie przede wszystkim w zeznaniach samej powódki, w których przyznała, że od kwietnia 2010 r. przeżyła „horror”, od 2010 r. jest „nieustająco rozdrażniona i nerwowa” (k. 211).

Sąd Rejonowy dokonał również prawidłowej, wnikliwej analizy i oceny zasadności zgłoszonego w pozwie roszczenia powódki i zastosował właściwe normy prawa materialnego art. 417¹§2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 417 k.c., których zarzut naruszenia okazał się niezasadny. Wskazany przez skarżącą art.417 k.c. „na płaszczyźnie którego wyłącznie jej zdaniem winno być rozpoznane powództwo jest przepisem ogólnym, który nie ma zastosowania w razie zaistnienia sytuacji opisanych w art. 417¹ § 1-3 k.c., stanowiących szczególne postacie bezprawnego wyrządzenia szkody przez władzę publiczną. Przepis ten ogranicza odpowiedzialność określoną w art. 417 k.c. przez to, że wprowadza kwalifikowany sposób stwierdzenia bezprawności w przypadku takich rodzajów aktów władczych, jak prawomocne orzeczenie sądu i ostateczna decyzja administracyjna.

Powódka źródło szkody upatrywała w wydanych decyzjach administracyjnych z dnia 21 czerwca 2011 r. i z dnia 15 kwietnia 2010 r., które mają charakter decyzji ostatecznych, jak również w tym, że postępowanie w sprawie uchylenia decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. toczyło się zbyt długo.

Błędne jest zapatrywanie skarżącej, że decyzja z dnia 21 czerwca 2011 r. nie ma charakteru decyzji ostatecznej. Decyzja ta została prawomocnie wzruszona przez organ administracyjny decyzją z dnia 19 sierpnia 2011 r. i wyeliminowana z obrotu prawnego, a zatem nie przysługuje już od niej odwołanie do organu wyższej instancji, co jest właściwe dla decyzji nieostatecznych.

Zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie ostatecznej decyzji administracyjnej, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Sąd rozpoznający powództwo odszkodowawcze nie może jej ustalić samodzielnie, lecz musi dysponować prejudykatem stwierdzającym, że ostateczna decyzja, która zdaniem strony powodowej, była źródłem szkody, była niezgodna z prawem. Takim prejudykatem jest stwierdzenie na podstawie przepisów k.p.a., że ostateczna decyzja administracyjna jest nieważna (art. 156 § 1 k.p.a.), stwierdzenie na podstawie art. 158 § 2 w zw. z art. 156 § 2 k.p.a. wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz w razie stwierdzenia naruszeń prawa dających podstawę do wznowienia postępowania zakończonego decyzją ostateczną na podstawie art. 145 § 1 k.p.a.

Sąd Rejonowy dokonał słusznej oceny, że takiego prejudykatu w przypadku decyzji wydanej dnia 15 kwietnia 2010 r. nie może stanowić decyzja z dnia 19 października 2011 r. w przedmiocie jej uchylenia na podstawie art.145 pkt 5 k.p.a. i określenia na nowo podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. P. za miesiąc czerwiec 2009 r. oraz za listopad 2010r. Przyczyną uchylenia decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. na skutek wznowienia postępowania nie była jej niezgodność z prawem, ale ujawnienie nowych dowodów, przede wszystkim orzeczeń sądowych zapadłych w sprawach IV P 176/10 oraz IV P 385/10, już po tym jak została wydana decyzja z dnia 15 kwietnia 2010 r., a zatem takich orzeczeń, którymi organ administracyjny wówczas nie dysponował, a których treść miała wpływ na podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne powódki.

Z kolei co do decyzji z dnia 21 czerwca 2011 r. jakkolwiek została stwierdzona jej nieważność na podstawie art.156 k.p.a. na mocy decyzji z dnia 19 sierpnia 2011 r., co stanowi zdarzenie prawne, które pozwala na dochodzenie roszczeń odszkodowawczych, to jednak zgodzić się należy z Sądem Rejonowym, że powódka nie wykazała, aby pomiędzy tą bezprawną decyzją administracyjną a określoną przez nią szkodą w postaci rozstroju zdrowia zachodził normalny związek przyczynowy (art. 361 § 1 k.c.) i aby w ogóle taka szkoda zaistniała. Zarzut naruszenia art. 361 k.c. przez Sąd Rejonowy uznać zatem należy również za niezasadny. Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Opisany przez powódkę zły stan

zdrowia psychicznego jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy i co wynikało z samych wskazań powódki („od 2010 r. jestem nieustająco rozdrażniona i nerwowa”, k.312), utrzymywał się u niej już od 2010 r., a zatem nie wiązał się bezpośrednio z wydaniem dnia 21 czerwca 2011 r. niezgodnej z prawem decyzji. Nadto nie sposób również przyjąć, by decyzja z dnia 21 czerwca 2011 r. w przedmiocie odmowy wznowienia postępowania mogła wywołać z tego powodu u powódki ujemne doznania psychiczne, skoro powódka pomimo jej wydania wówczas wiedziała, iż takie postępowanie już zostało wszczęte na mocy postanowienia z dnia 26 maja 2011 r. i może zapaść w nim rozstrzygnięcie zgodne z jej żądaniem. Sąd Okręgowy na podstawie art.381 k.p.c. oddalił wniosek dowodowy powódki zawarty w piśmie z dnia 22 lipca 2015 r.(k. 438) o przeprowadzenie dowodu z zaświadczenia z Poradni Neurologicznej z dnia 26 czerwca 2011 r. jako spóźniony.

Nie zachodzi również podstawa do przyznania powódce odszkodowania w oparciu o art. 417¹ § 3 k.p.c. z tytułu zbyt długiego oczekiwania na uchylene decyzji z dnia 10 kwietnia 2010 r. Zgodnie z art. 417¹ § 3 k.c. powód, na podstawie tego przepisu, może dochodzić odszkodowania za niewydanie decyzji. Prawnym instrumentem stwierdzenia przewlekłości w postępowaniu administracyjnym, a więc dla uzyskania prejudykatu określonego art. 417¹ § 3 k.c., jest skarga na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania, które przewiduje art. 3 § 2 pkt 8 p.p.s.a. Powódka nie okazała się stosownym prejudykatem w tej kwestii, a nadto decyzja uchylająca decyzję z dnia 15 kwietnia 2010 r. została już wydana, co stanowi o braku podstaw dla dochodzenia odszkodowania na podstawie tego przepisu.

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy wskazanych przez skarżącą przepisów art. 45 ust. 1, art. 2, art.77 ust.1 i art. 7 Konstytucji RP oraz art. 6 ust.1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Obywatela. Tego rodzaju regulacje prawne, z których skarżąca wywodzi zasadność swojego roszczenia nie stanowią samodzielnej podstawy obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej w związku z wykonywaniem władzy publicznej i nie zwalniają powódki z procesowego obowiązku wykazania przesłanek odpowiedzialności określonych w art. 417¹ §2 i 3 k.c. , t.j. zaistnienia szkody i związku przyczynowego pomiędzy działaniem niezgodnym z prawem a szkodą. Zgodzić się należy z oceną prawną Sądu Rejonowego, że temu obowiązkowi skarżąca nie uczyniła zadość, co skutkowało oddaleniem powództwa.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia przez Sąd art.5 k.c. poprzez naruszenie zasad współżycia społecznego w wyniku nie uwzględnienia żądania powódki. Przepis ten nie może stanowić podstawy dochodzenia żądań. Służy on wyłącznie ochronie osoby zobowiązanej i nie może być samodzielną podstawą nabycia praw podmiotowych, które wywodzą się ze stanowiących je norm prawa materialnego. Zakaz ten oznacza niedopuszczalność oparcia roszczenia procesowego na fakcie nadużywania prawa podmiotowego przez przeciwnika(tak SN w orzeczu. z dnia 28 kwietnia 2000 r., II CKN 258/00, Lex, nr 52556 tak wyr. SN z dnia 27 stycznia 1999 r., II CKN 151/98). Tym samym nie może stanowić podstawy uwzględnienia dochodzonego roszczenia.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art.385 k.p.c. w zw. z art.397 §2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art.98 k.p.c.

Brak było podstaw do nieobciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego na podstawie art.102 k.p.c. Strona przegrywająca proces przed sądem pierwszej instancji, decydując się na wniesienie apelacji, musi liczyć się z możliwością jej oddalenia i związanym z tym obowiązkiem zwrotu przeciwnikowi kosztów poniesionych w postępowaniu apelacyjnym. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przekonanie strony o zasadności zajmowanego stanowiska, które może przemawiać za nieobciążaniem jej kosztami przegranego procesu przed sądem pierwszej instancji, przestaje być aktualne w postępowaniu apelacyjnym (por. post. SN: z dnia 30 marca 2012 r., III CZ 13/12, Lex nr 1164738, z dnia 15 czerwca 2011 r., V CZ 24/11, Lex nr 898277.; z dnia 5 października 2011 r., IV CZ 48/11, niepubl.).

Koszty postępowania apelacyjnego należne pozwanemu stanowiło wynagrodzenie reprezentującego go w tym postępowaniu fachowego pełnomocnika, w kwocie 300 zł, której wysokość wynika z §6 pkt 3 w zw. z §12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

SSO Cezary Klepacz SSO Beata Piwko SSO Magdalena Bajor-Nadolska